

Ár 2012, föstudaginn 15. júní er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Guðlaug B. Ólafsdóttir

Fyrir er tekið **mál nr. 46/2012:**

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 20. mars 2012, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 20. mars 2012. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 20. mars 2012, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust þann 10. apríl 2012. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 11. apríl 2012, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust frá sóknaraðila með bréfi dagsettu 17. apríl 2012.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 15. júní 2012.

II.

Málsatvik.

Þann 23. mars 2007 var veðskuldabréf í erlendri mynt gefið út af sóknaraðila til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF samkvæmt skuldabréfinu. Í skuldabréfinu kom fram að sóknaraðili: „viðurkennir hér með að skulda FF eftirgreindar fjárhæðir í erlendum myntum. Fyrirgreiðsla FF er endurlánað erlent lánsfé veitt í formi fjölmyntaláns, þar sem myntir mega á hverjum tíma vera allt að 5 að vali skuldara. Tilskilið er að FF hafi aðgang að þeim myntum og Seðlabanki Íslands skrái þær.“ Upphafsmynsamsetning lánsins var JPY 2.636.667 á kaupgengi FF 19. mars 2007 0,5689, LIBOR vextir voru 0,73563%, álag var 3,2% og samtals vextir voru því 3,93563% og CHF 27.213,35 á kaupgengi FF 19. mars 2007 55,12, LIBOR vextir voru 2,22%, álag var 3,2% og samtals vextir voru því 5,42%. Þá kom eftirfarandi fram á skuldabréfinu: „Óski skuldari breytingar á mynssamsetningu lánsins tilkynnir hann FF það með sannanlegum hætti að minnsta kosti þremur bankadögum fyrir upphaf hvers vaxtatímabils.“

Samkvæmt veðskuldabréfinu var ráðstöfunarreikningur X og sami reikningur var skuldfærslureikningur. Tekið var fram að skuldari skuldbatt sig til að greiða af

láninu vexti sem samsvöruðu millibankavöxtum hlutaðeigandi myntar í London (LIBOR) eins og þeir birtust á Reutersská á síðum BBA um kl. 12 að íslenskum tíma tveimur bankadögum fyrir upphaf hvers vaxtatímabils, auk 3,2% álags á þá.

Þann 23. mars 2007 var gerð „Yfirlýsing. Fylgiskjal með láni í erlendri mynt“ þar sem fram kom að vegna láns í erlendri mynt, útgefnu dags. 23. mars 2007 af sóknaraðila, að jafnvirði IKR 3 milljónir samkvæmt CHF 50% og JPY 50% lýsti lántaki því yfir að hann gerði sér grein fyrir því að lántaka með þessum hætti væri áhættusamari en lántaka í íslenskum krónum, eins og sparisjóðurinn hefði kynnt honum sérstaklega. Um væri að ræða gengisáhættu, sem lýsti sér m.a. í því að samkvæmt tölfræðilegu mati sem byggði á sögulegum sveiflum á áhættu lána með umræddum hætti, gæti höfuðstóll láns sem tekið væri í framangreindri mynt hækkað umtalsvert á lánstímanum. Jafnframt væri um að ræða vaxtaáhættu sem fælist m.a. í því að lánið væri með breytilegum vaxtagrunni, LIBOR/EURIBOR vöxtum. Vextir væru aðeins ákveðnir fyrir hvert vaxtatímabil í senn og gætu því breyst með vaxtaákvörðunum í heimaríki viðkomandi myntar auk þess sem sveiflur á alþjóðlegum gjaldeyrismörkuðum gætu haft áhrif til hækkunar.

Þann 22. mars 2007 var gerð kaupnóta. Þar kom fram að sóknaraðili hafi selt CHF 24.124,64 á myntgenginu 55,1200 ISK, samtals kr. 1.329.750 og JPY 2.337.406 á myntgenginu 0,5689 ISK, samtals kr. 1.329.750. Þá kom fram að þann 21. mars 2007 hefði verið lagt inn á reikning sóknaraðila nr. X ISK 2.655.650.

Þann 25. nóvember 2008 var gerð breyting á greiðsluskilmálum skuldabréfsins. Þar kom m.a. fram að, að beiðni skuldara samþykkti FF breytingar á greiðsluskilmálum skuldabréfs sem sóknaraðili hefði gefið út hinn 23. mars 2007 til sparisjóðsins, upphaflega að fjárhæð ISK 3.000.000 í eftirstöðvum myntum: JPY 2.636.667 og CHF 27.213,35. Einnig kom fram að eftirstöðvar lánsins þann 24. nóvember 2008 væru JPY 2.219.195 og CHF 22.904,57. Greiðslur skyldu vera skuldfærðar af reikningi nr. X.

Í máli þessu liggur fyrir óundirritað skjal sem ber yfirskriftina framlenging erlends veðskuldabréfs, dags. skjalagerðar 31. maí 2010. Á skjalinu kom fram að upphafleg fjárhæð hafi verið kr. 3.000.000. Eftirstöðvarnar voru sundurliðaðar þannig: JPY 2.917.822 og CHF 2.615.622, að jafnvirði ISK 5.628.377. Skuldfærslureikningur var Y 0338-26-1142. Í málinu liggur fyrir annað óundirritað skjal sem ber yfirskriftina breyting á greiðsluskilmálum skuldabréfs með erlendu myntviðmiði, dags. skjalagerðar 1. júní 2010. Þar kom m.a. fram að upphafleg fjárhæð hefði verið kr. 3.000.000.

Þann 14. október 2011 vann B minnisblað fyrir sóknaraðila um mat á því hvort umrætt veðskuldabréf gæti talist lögmætt erlent lán eða íslenskt lán með ólögmætri gengistryggingu. Niðurstaðan var sú að veðskuldabréfið uppfyllti öll skilyrði Hæstaréttar að um íslenskt lán væri að ræða með ólögmætri gengistryggingu.

Þann 21. október 2011 fór sóknaraðili fram á endurútreikning skuldabréfsins. Varnaraðili hafnaði kröfu sóknaraðila sama dag, á grundvelli þess að óvissa væri um hvort skuldabréfið væri tengt við gengi erlendra gjaldmiðla með ólögmætum hætti.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 20. mars 2012.

III. Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst leiðréttingar á veðskuldabréfi í erlendri mynt. Sóknaraðili telur lánið ólöglegt og vill fá leiðréttingu á því.

Sóknaraðili vísar til þess að höfuðstóll lánsins sé tilgreindur í erlendum myntum. Í fylgiskjali með skuldabréfinu sé lánsfjárhæð tilgreind að jafnvirði ISK 3.000.000 en fylgiskjalið sé órjúfanlegur hluti skuldabréfsins. Jafnvirðisorðalagið bendi sterklega til þess að um gengistryggingu sé að ræða.

Bendir sóknaraðili á að í öllum skuldbreytingarskjölum sem varði viðkomandi skuldabréf sé upphaflegur höfuðstóll lánsins tilgreindur í ISK. Að auki sé uppreiknaður höfuðstóll tilgreindur í ISK. Þá liggi fyrir myntbreytingarheimild í umræddu skuldabréfi. Gefi það til kynna að þeir gjaldmiðlar sem nefndir séu í skuldabréfinu séu til viðmiðunar um höfuðstól skuldarinnar. Sóknaraðili vísar til þess að gert sé ráð fyrir því í skuldabréfinu að lánveitandi greiði andvirði lánsins í ISK og að afborganir og vaxtagreiðslur fari fram í ISK.

Bendir sóknaraðili á að þann 25. nóvember 2011 hafi greiðsluskilmálum lánsins verið breytt. Í skilmálabreytingunni komi fram að umrætt skuldabréf hafi upphaflega verið að fjárhæð ISK 3.000.000 í JPY og CHF. Í skilmálabreytingunni komi jafnframt fram að greiðslur vegna lánsins hafi verið skuldfærðar af tilgreindum íslenskum tékkareikningi. Einnig hafi verið kveðið á um heimild til að skuldfæra kostnað skv. verðskrá af sama reikningi. Af þessu megi ráða að áfram hafi verið gert ráð fyrir því að afborganir og aðrar greiðslur skv. skuldabréfinu færu fram í ISK.

Vísar sóknaraðili til þess að þann 31. maí hafi skuldabréfinu verið framlengt. Komi þar fram að upphafleg fjárhæð hafi verið ISK 3.000.000. Eftirstöðvar hafi verið framreiknaðar og kveðið á um að þær væru að jafnvirði ISK 5.628.377. Eftirstöðvar hafi verið sundurliðaðar í JPY og CHF. Í framlengingarskjalinu komi að auki fram að skuldfærslureikningur greiðslna hafi verið tilgreindur íslenskur tékkareikningur. Hafi því verið gert ráð fyrir að afborganir og aðrar greiðslur af láninu færu fram í ISK.

Sóknaraðili bendir á að þann 1. júní 2010 hafi verið gerð skilmálabreyting á láninu en breytingin hafi falist í því að ákvæði um greiðslujöfnun var bætt inn í skilmála upprunalega bréfsins. Komi þar fram að um breytingu á skilmálum skuldabréfs með erlendu myntviðmiði hafi verið að ræða. Upphafleg fjárhæð hafi verið tilgreind sem ISK 3.000.000. Einnig komi fram að á gjalddaga lánsins sé gjalddagafjárhæð lánsins umreiknuð í íslenskar krónur miðað við sölugengi mynta lánsins þann dag. Sé ítrekað vísað til erlends myntviðmiðs í skilmálabreytingunni. Af þessu sé ljóst að gert hafi verið ráð fyrir því að greiðslur af láninu færu fram í ISK, miðað við sölugengi þeirra mynta sem til viðmiðunar væru höfuðstól skuldarinnar.

Af kvittunum megi sjá að afborgun af höfuðstól lánsins hafi verið ákvörðuð í ISK og hafi verið skuldfært fyrir afborgun af tilgreindum íslenskum tékkareikningi í eigu lántaka. Sé því ljóst að greiðslur vegna afborgana og vaxta hafi í raun farið fram í ISK. Vísar sóknaraðili til þess að ætlun hans hafi verið að taka lán í íslenskum krónum.

Sóknaraðili hafnar þeirri málsástæðu varnaraðila að umrætt viðskiptabréf kveði augljóslega ekki á um skuldbindingu í íslenskum krónum og þar af leiðandi missi skuldari viðskiptabréfs almennt rétt til að bera fyrir sig mótbárur gagnvart grandlausum framsalshafa sem hann hafi getað beitt gegn framseljanda ef ekki verði séð á bréfinu að þær mótbárur séu til. Í ljósi ofangreinds sé augljóst að umrætt veðskuldabréf sé lán í íslenskum krónum með ólögumatri gengistryggingu. Vísar sóknaraðili til þess að samkvæmt meginreglum um viðskiptabréf glati skuldari aldrei sterkum mótbárum gagnvart kröfuhafa, jafnvel þó hann sé grandlaus. Mótbára skuldara um að efni viðskiptabréfs fari í bága við lög sé sterk mótbára sem ekki

glatist. Það að höfuðstóll láns samkvæmt umræddu skuldabréfi sé bundinn gengistryggingu, sem teljist ólögmæt skv. lögum nr. 38/2001, sé sterk mótbára sem varði það að efni viðskiptabréfs fari í bára við lög og glatist því ekki þó að varnaraðili teldist grandlaus framsalshafi. Einnig megi draga í efa að varnaraðili hafi verið grandlaus um hugsanlegt ólögmæti lánsins þegar félagið hafi yfirtekið viðskiptabréfið. Hafi á þeim tíma verið rekin dómsmál vegna sambærilegra lána, sem síðan hafi reynst ólögmæt. Sé því ómögulegt að varnaraðili geti borið fyrir sig grandleysi. Að auki nefnir sóknaraðili að í lögum nr. 38/2001 sé beinlínis gert ráð fyrir aðilaskiptum að kröfum sem beri ólögmæta gengistryggingu og hver réttur skuldara sé við þær aðstæður, sbr. 5. mgr. og 7. mgr. 18. gr. laganna.

Vísar sóknaraðili máli sínu til stuðnings til dóma Hæstaréttar í málum nr. 92/2010, 153/2010 og 155/2011. Hafnar sóknaraðili að dómur Hæstaréttar í málum nr. 520/2011, 551/2011 og 552/2011 eigi við um umrætt skuldabréf þar sem skuldabréf það sem hér sé til skoðunar fullnægi öllum fyrri fordæmum Hæstaréttar. Sé ekki um efnislegan dóm að ræða af hálfu Hæstaréttar um úrlausn þess ágreinings sem uppi hafi verið um lögmæti fyrirliggjandi lána.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað. Varnaraðili telur veðskuldabréfið í erlendri mynt og styður þá ályktun fyrst og fremst við efni og orðalag veðskuldabréfsins, lög nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu og lögskýringargögn með þeim og síðast en ekki síst dómafordæmi Hæstaréttar í sambærilegum málum.

Varnaraðili vekur athygli á því að hvergi í veðskuldabréfinu komi fram að skuldin sé í íslenskum krónum eða að hún sé gengistryggð. Orðin „gengistrygging“, „verðtrygging“ eða önnur í þeim dúr sé hvergi að finna í skilmálum skuldabréfsins. Þá sé enginn gengistryggingar- eða verðtryggingargrunnur í skilmálum bréfsins sem hljóti að teljast meginforsenda þess að skuld verði talin gengis- eða verðtryggð. Mátalilbúnaður sóknaraðila sem byggir á því að skuldabréfið sé gengis- eða verðtryggt fái því ekki stoð í skuldabréfinu sjálfu.

Varnaraðili vísar til þess að sóknaraðili hafi valið ráðstöfunar- og skuldfærslureikning. Sóknaraðila hafi verið frjálst að hafa ráðstöfunar- og/eða skuldfærslureikninginn, hvort heldur sem var í japönskum jenum, svissneskum frönskum eða íslenskum krónum eða eftir atvikum í annarri mynt. Leggur varnaraðili áherslu á að efni greiðslukvittana sé skýrt um að lánið hafi verið í erlendri mynt. Varnaraðili bendir á að í skilmálabreytingu, dags. 25. nóvember 2008, sé ekki frekar en í veðskuldabréfinu getið gengis- og/eða verðtryggingar.

Varnaraðili telur dóma Hæstaréttar í málum nr. 92/2010, 153/2010, 603/2010, 604/2010, 30/2011, 31/2011 og 155/2011 ekki fordæmisgefandi fyrir úrlausn þessa máls. Þau skuldaskjöl sem fjallað hafi verið um í þeim málum séu í veigamiklum atriðum ólík veðskuldabréfi, öðrum gögnum og atvikum þessa máls. Það sem skilji að séu einkum tilgreining lánsfjárhæðar og gengistryggingar í skuldaskjali.

Varnaraðili vísar til þess að í nefndum málum sé tilgreining lánsfjárhæðar í skuldaskjöllum í íslenskum krónum en ekki erlendri mynt. Þar sé lánsfjárhæðin í flestum tilvikum sögð „jafnvirði“ erlendra mynta í tilteknum prósentuhlutföllum. Í engu þeirra mála hafi lánsfjárhæðin verið tilgreind í erlendri mynt eins og í máli þessu. Bendir varnaraðili á að Hæstiréttur hafi þegar komist að þeirri niðurstöðu við

mat á því hvort um skuldbindingu í íslenskum krónum eða erlendri mynt sé að ræða skipti tilgreining lánsfjárhæðar mestu um efni þeirra, sbr. dóma Hæstaréttar í málum nr. 520/2011, 551/2011 og 552/2011. Vísar varnaraðili einnig til dóma í málum nr. 30/2011, 31/2011 og 155/2011. Varnaraðili vísar til þess að í íslenskum lögum sé gert ráð fyrir lánveitingum í erlendri mynt, t.d. í 2. mgr. 4. gr. laga nr. 75/1997 um samningsveð.

Varnaraðili bendir á að gengistryggingar sé getið með beinum hætti í skuldaskjali í dómum Hæstaréttar í málum nr. 92/2010, 153/2010, 603/2010 og 604/2010. Vísar varnaraðili til þess að í skuldaskjali máls þessa sé ekki getið um gengistryggingu eða annars konar verðtryggingu. Af hálfu varnaraðila er á því byggt að samkvæmt dómafordæmum Hæstaréttar verði skuldbinding ekki talin gengistryggð nema gengistryggingar sé getið í skuldaskjali.

Varnaraðili hafnar því alfarið að inntak og eðli skuldbindingarinnar geti ráðist af því í hvaða mynt lánsfjárhæðin hafi verið greidd sóknaraðila eða í hvaða mynt hann greiddi afborganir auk vaxta enda hafi engin skilyrði verið sett af hálfu varnaraðila í þeim efnunum. Sóknaraðila hafi verið valkvætt í hvaða mynt „aðalskyldur“ aðila væru samkvæmt samningnum. FF hafi getað greitt sóknaraðila hvort sem var japönsk eða íslenskar krónur en sóknaraðili hafi óskað eftir því að lánsfjárhæðin yrði greidd honum í íslenskum krónum og þannig hafi verið samið. Þá vísar varnaraðili til þess að í mars 2007 þegar lánið hafi verið veitt hafi ríkt mikið frelsi í gjaldeyrismálum. Því hafi sóknaraðili getað skipt lánsfjárhæðinni milli gjaldmiðla að vild með kaupum og sölu á gjaldeyrismarkaði, hvort sem var hjá FF eða öðrum aðilum sem hafi sýslað með gjaldeyri.

Varnaraðili vísar einnig til þess að veðskuldabréfið sé viðskiptabréf. Samkvæmt þeim meginreglum sem gildi um viðskiptabréf sé veðskuldabréfið þess efnis sem það hljóði um og megi framsalshafi almennt leggja til grundvallar að viðskiptabréfskrafa sé þess efnis sem viðskiptabréfið beri með sér. Með hliðsjón af þessari meginreglu beri að skoða skuldabréf sóknaraðila. Að mati varnaraðila kveði það ekki augljóslega á um skuldbindingu í íslenskum krónum. Samkvæmt viðskiptabréfsreglum missi skuldari viðskiptabréfs almennt rétt til að bera fyrir sig mótbárur gagnvart grandlausum framsalshafa sem hann hafi getað beitt gegn framseljanda ef ekki verði séð af bréfinu að þær mótbárur séu til. Sóknaraðili geti ekki komið þeim mótbárum gagnvart varnaraðila, sem framsalshafa í máli þessu, að veðskuldabréfið hljóði á um skuldbindingu í íslenskum krónum þvert gegn orðalagi bréfsins, enda tapi skuldari rétti til að hafa uppi slíkar mótbárur við framsalshafa bréfsins. Þar að auki leiði sjónarmið um tómlæti til sömu niðurstöður.

Með vísan til framangreinds sem og úrskurðar úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 85/2011 sé þess krafist að kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili vísar til þess að hann endurreikni skuldabréfi sem falli undir X ákvæði til bráðabirgða í lögum nr. 38/2001, skv. 18. gr. laganna. Varnaraðili muni ekki verða við kröfu sóknaraðila um endurútreikning á grundvelli ákvæðisins fyrr en sóknaraðili hafi lagt fram upplýsingar um að skuldabréfið uppfylli skilyrði B-liðar 68. gr. laga nr. 90/2003. Hafi engin slík gögn verið lögð fram af hálfu sóknaraðila.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að endurútreikningi á skuldabréfi, dags. 23. mars 2007. Fyrst ber að líta til þess hvort lán sóknaraðila teljist lán í erlendri mynt eða íslenskt lán bundið gengi erlendra gjaldmiðla. Löggjöfin á þeim tíma sem hér um ræðir heimilaði

að veitt væru lán í erlendum myntum og heimilaði jafnframt að bæði útgreiðslur og endurgreiðslur slíkra lána væru inntar af hendi í íslenskum krónum. Á sama tíma var þó bannað að gengisbinda lán í íslenskum krónum, en munurinn á þessu tvennu liggur eingöngu í forminu. Verður því mjög að líta til forms þeirra gerninga sem um var að ræða, en í þessu efni nýtur við nokkurra nýlegra fordæma Hæstaréttar. Með dómum Hæstaréttar í málum nr. 92/2010, 153/2010, 603/2010, 604/2010, 30/2011, 31/2011 og 155/2011 var skorið úr ágreiningi lánveitenda og lántaka, sem laut að því hvort skuldbinding lántaka gagnvart lánveitanda væri ákveðin í íslenskum krónum eða erlendum myntum. Niðurstaðan var sú að um væri að ræða lán í íslenskum krónum og tenging höfuðstóls skuldabréfanna við gengi erlendra gjaldmiðla hefði verið ólögmat.

Í málum nr. 92/2010 og 153/2010 bar samningur aðilanna með sér að hann var um lán í íslenskum krónum, en fjárhæðin sem ákveðin var í krónum var bundin við gengi tveggja erlendra mynta í greindum hlutföllum. Kaupverð bifreiðarinnar, sem samningurinn snerist um var einnig í íslenskum krónum og mánaðarlegar greiðslur í sama gjaldmiðli. Í skilmálum samningsins kom fram að íslensk fjárhæð hverrar afborgunar ætti að breytast eftir gengi á þeim erlendu myntum sem mið var tekið af og þá kom fram að samningurinn væri gengistryggður.

Í málum nr. 603/2010 og 604/2010 var lánsfjárhæðin ákveðin í íslenskum krónum og hana bar að endurgreiða í sama gjaldmiðli. Lánið var bundið sölugengi Seðlabanka Íslands á tilgreindum myntum sem talið var benda til þess að það væri í íslenskum krónum enda væri engin þörf á að kveða á um gengistryggingu ef lán væri í raun í erlendri mynt.

Í málum nr. 30/2011 og 31/2011 var tekið fram að fjárhæð lánsins væri skýrt tilgreind í íslenskum krónum og fjárhæð hinna erlendu gjaldmiðla kæmi hvergi fram í samningnum. Þá kom skýrt fram í beiðni um útborgun lánsins og kaupnótu að lánsfjárhæðin var greidd út í íslenskum krónum. Þá var ekki annað ráðið en að greiða hafi átt afborganir og vexti í íslenskum krónum.

Í máli nr. 155/2011 var tekið fram að eina tilgreining í samningnum á fjárhæð lánsins væri í íslenskum krónum, en hvergi var getið um fjárhæð skuldarinnar í hinum erlendu gjaldmiðlum, heldur aðeins hlutföll og viðmiðun við virði íslensku krónunnar. Þá kom glögg fram í grein 4.1 í samningnum að hinir erlendu gjaldmiðlar voru til viðmiðunar um höfuðstól skuldarinnar. Þá var tekið fram að báðir samningsaðila efndu meginskyldur sínar samkvæmt lánsamningum með greiðslum í íslenskum krónum.

Í dómum Hæstaréttar í málum nr. 520/2011, 552/2011 og 552/2011 er því hafnað að með vísan til þessara fordæma réttarins beri að vísa frá án kröfu, málum sem reist eru á skuldabréfum, með annars konar ákvæðum en þau skuldabréf sem talin voru fela í sér ólöglega bindingu skuldar í íslenskum krónum við erlendar myntir, enda sé skuldbinding í erlendum myntum í sjálfu sér ekki ólögmat. Tiltekur Hæstiréttur sérstaklega í dómi sínum í máli nr. 552/2011 að „af orðalagi ákvæðanna og lögskýringargögnum verður ráðið að við úrlausn á því, hvort um sé að ræða skuldbindingu í íslenskum krónum eða erlendum gjaldmiðli eða gjaldmiðlum, verði fyrst og fremst að líta til forms og meginefnis þeirra gerninga sem liggja til grundvallar skuldbindingunni. Í því sambandi skiptir einkum máli hvernig sjálf skuldbindingin er tilgreind í þeim.“

Í dómi Hæstaréttar í máli nr. 524/2011 var fallist á að um lán í erlendum myntum hefði verið að ræða. Tekið var fram að í fyrsta lagi yrði að líta til heitis skuldabréfsins, „Skuldabréf í erlendum gjaldmiðlum“, í öðru lagi að lánsfjárhæðin væri samkvæmt orðalagi skuldabréfsins fyrst tilgreind í þremur erlendum

gjaldmiðlum og síðan jafnvirði lánsins í íslenskum krónum, í þriðja lagi væru vextir samkvæmt skuldabréfinu til samræmis við að um erlent lán væri að ræða tilgreindir LIBOR og EURIBOR vextir, í fjórða lagi var litið til skilmálabreytingar en fyrirsögn hennar væri „Skilmálabreyting skuldabréfs í erlendum myntum/mynteiningum“ og var jafnvirðisfjárhæðar í íslenskum krónum þar ekki getið.

Í máli því sem nú er um rætt ber heiti skuldabréfsins, veðskuldabréf í erlendri mynt, það með sér að um sé að ræða lán í erlendri mynt. Þá var fjárhæð lánsins skýrt tilgreind í japönskum jenum og svissneskum frönkum, þ.e. JPY 2.636.667 og CHF 27.213,35. Verður því að telja að áðurnefndir dómar Hæstaréttar í málum nr. 92/2010, 153/2010, 603/2010, 604/2010, 30/2011, 31/2011 og 155/2011, hafi ekki fordæmisgildi í máli þessu, enda kemur m.a. fram í dómum Hæstaréttar í málum nr. 30/2011 og 31/2011 að hefði ætlun bankans verið sú að lána lántaka svissneska franka og japönsk jen hefði honum verið í lófa lagið að tilgreina fjárhæðir þessara gjaldmiðla í samningi aðila og greiða hinar erlendu fjárhæðir út. Í máli því sem nú er um rætt var lánið tilgreint í hinum erlendu fjárhæðum og vextir í LIBOR.

Verður í ljósi framangreinds að telja að um lán í erlendri mynt hafi verið að ræða og fær það ekki hróflað við þessari niðurstöðu þótt við síðari endurskoðanir á greiðsluskilmálum hafi verið notast við orðalag sem byggir ekki síður á þeim skilningi að umrætt lán hafi verið gengistryggt íslenskt lán en lán í erlendri mynt.

Sóknaraðili hefur ekki gert tilraun til að sýna fram á að umrætt lán uppfylli skilyrði ákvæðis til bráðabirgða X, sbr. 18. gr. laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu. Ber í ljósi alls framangreinds að hafna kröfu sóknaraðila.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F, er hafnað.

Reykjavík, 15. júní 2012.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Guðlaug B. Ólafsdóttir